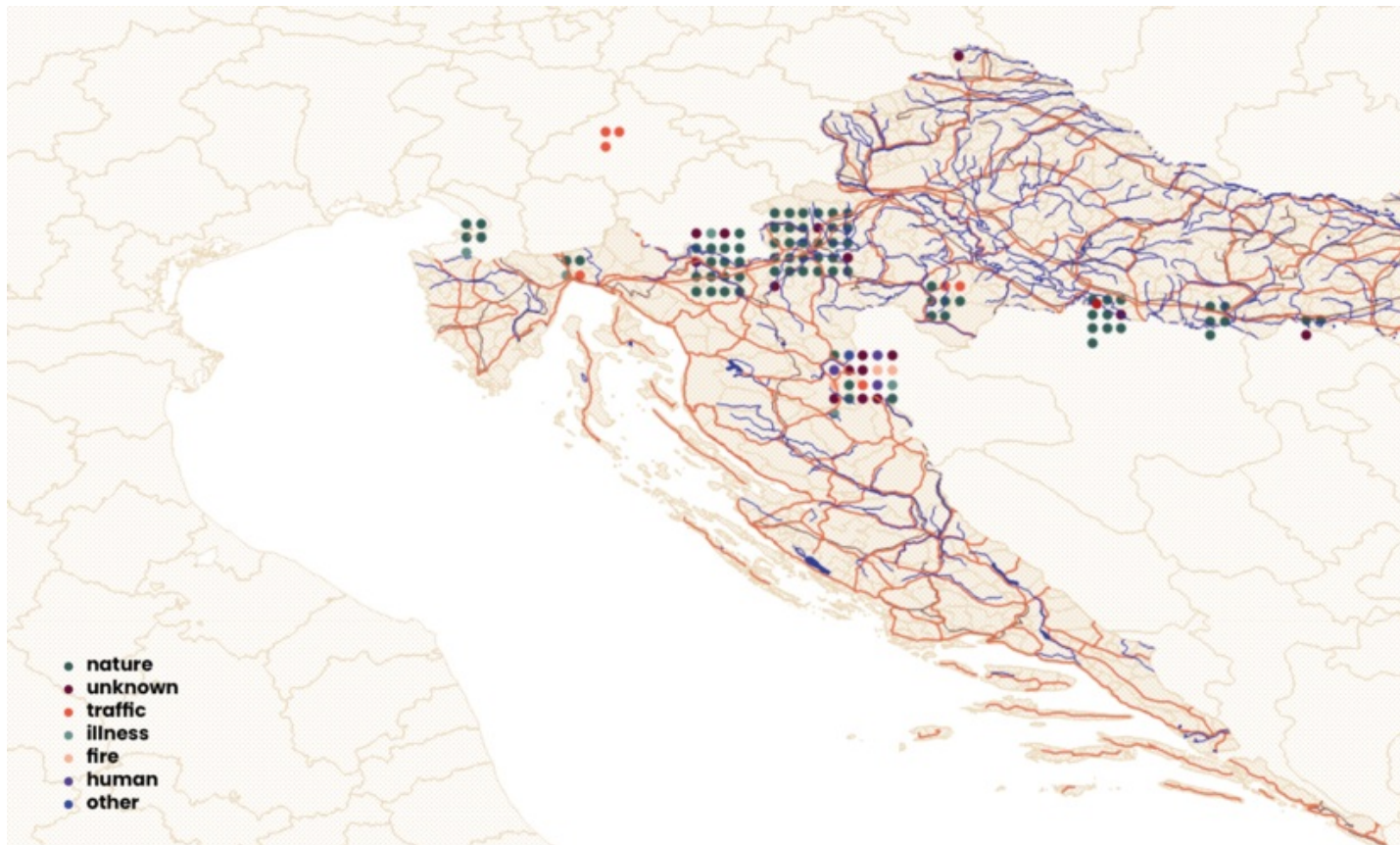

Karta uzoraka smrti

Marijana Hameršak, Sanja Horvatinčić

Smrti na granicama sastavni su dio suvremenih europskih kontrola granica. One nisu neočekivana nuspojava, nego su neizbježan ishod aktualnih migracijskih politika, ponajprije viznog režima. Rijetko su posljedica izravnog nasilja – uporabe vatrenog oružja, gumenih metaka, pendreka, suzavca i sl. Smrtonosno nasilje se češće eksternalizira, prepušta prirodi ili pripisuje zdravstvenom stanju pojedinca, prometu, požarima. Gušenje, utapanje, smržavanje, srčani udar tijekom putovanja, nerijetko nakon teških tjelesnih napora – sve su to smrtonosne posljedice pokušaja da se izbjegne kontrola ili zaglavljenost na granicama EU-a. Čak i kada je uzrok smrti ljudsko djelovanje, ono se rijetko vezuje uz državu i predstavnika vlasti. Češće je riječ o samoubojstvima ili smrtnim koje je prouzročio drugi migrant, mještalin, krijumčar i drugi.

Uzroci smrti, 2025. Maja Kolar, Sanja Horvatinčić i Marijana Hameršak

Čak i kada je uzrok smrti ljudsko djelovanje, rijetko se ono dovodi u vezu s djelovanjem države i predstavnika vlasti. Češće se radi o samoubojstvu ili smrti koju je prouzročio drugi migrant, mještalin, krijumčar i slično. Ova karta ocrtava geografije grobova umrlih na granicama oblikovane iz perspektive uzroka smrti. Pokazuje da su **grobovi** poginulih u prometnim nesrećama koncentrirani duž kopnene granice između Hrvatske i Srbije poznate kao Koridor X – jednog od najvažnijih paneuropskih prometnih pravaca koji povezuje Srednju Europu s jugoistočnim dijelom kontinenta i dalje se proteže prema Bliskom istoku i Aziji. Na karti prevladavaju smrti koje su posljedica djelovanja prirodnih sila, što je dijelom povezano s time da je upravo na takav način stradalo najviše osoba, ali i s činjenicom da su svi neidentificirani preminuli – od kojih su se mnogi utopili – pokopani u zemlji tranzita.

Ova karta dio je niza vizualizacija podataka o grobovima migranata u Hrvatskoj i okolnim državama. Za ostale karte vidi: [Karta lokacija grobova](#), [Karta natpisa na grobovima](#), [Karta nadgrobnih obilježja](#) i [Karta materijala nadgrobnih obilježja](#).

Grobna mjesta označena na ovoj karti identificirana su na temelju medijskih izvještaja, osobnih svjedočanstava, zahtjeva za podacima upućenih različitim institucijama te terenskih posjeta grobljima. Za komplementarne podatke o smrtnim na granicama vidi [Kartu smrti na granicama](#) i [4D bazu podataka](#). Izvori informacija i točne lokacije za svako grobno mjesto prikazano na karti navedeni su u bazi podataka dostupnoj [ovdje](#). Baza uključuje i nekoliko grobova izvan Hrvatske koji nadilaze geografski opseg ovog niza vizualizacija. Lokacije pojedinih grobova zabilježene su pomoću GPS-a mobilnog telefona, što može rezultirati manjim odstupanjima koordinata čak i za podatke koji su označeni kao točni. GPS koordinate potom su integrirane u GIS (geografski informacijski sustav) radi izrade karata. Za prostorne vizualizacije korišteni su QGIS (softver otvorenog koda za kartiranje) i profesionalni dizajnerski programi. Geografski podaci prikupljeni su iz više izvora, uključujući OpenStreetMap, The Humanitarian Data Exchange i DIVA-GIS.

Dokumentiranje smrti na granicama i grobnih mjesta odvijalo se u okviru međunarodnog projekta [ERIM, Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika](#), koji je od 2020. do 2024. koordinirao Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Nakon završetka projekta, rad su nastavili neki od bivših suradnika na projektu i drugi.